

УДК 343.3/.7

I. Vyhivskyi

**METHODOLOGICAL BASES OF QUESTIONS OF
INVESTIGATION OF HOSTAGE-TAKING**

I. М. Вигівський

здобувач

Харківський національний університет

внутрішніх справ

м. Харків

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПИТАНЬ РОЗСЛІДУВАННЯ
ЗАХОПЛЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ**

Актуальність теми. Необхідність розробки науково-обґрунтованих рекомендацій з питань розслідування захоплення заручників підтверджується опитуванням слідчих, які мають досвід досудового розслідування даної категорії злочинів. Так, з одного боку більш ніж 90% з опитуваних вказали, що відчувають труднощі по розслідуванню та потребу у розробленні методичного забезпечення розслідування захоплення заручників.

Слід зауважити, що досягнення результату під час будь-якої дослідницької діяльності є можливим тільки при застосуванні комплексу методів наукового пізнання. Тому, перед тим, як перейти до розгляду організації розслідування, слід звернутися до методів наукового пізнання та з їх урахуванням визначити логіку побудови нашого дослідження.

Стан дослідження. Належну основу для розв'язання даної проблеми складають численні наукові дослідження М. О. Акімова, А. В. Андрушка, Р. С. Белкіна, В. П. Бахіна, О. О. Володіної, В. А. Журавля, А. В. Іщенко, Н. І. Клименка, І. І. Когутича, В. С. Кузьмичова, В. К. Лисиченка, В. Г. Лукашевича, Є. Д. Лук'янчикова, Г. А. Матусовського, М. А. Погорецького, О. С. Саїнчина, М. В. Салтевського, О. Ю. Татарова, В. В. Тіщенко, Є. Б. Тітова, М. І. Хавронюка, П. В. Цимбала, С. С. Чернявського, Ю. М. Чорноус, В. Ю. Шепітька, Б. В. Шура, Р. М. Шехавцова та багатьох інших науковців. Їхні фундаментальні роботи щодо організації розслідування злочинів є підґрунтям для розгляду на монографічному рівні проблем розслідування захоплення заручників.

Метою статті є окреслення методології проблем розслідування захоплення заручників та визначення напрямів подальших наукових розвідок в цьому напрямку.

Виклад основних положень. Перш ніж переходити до визначення та характеристики методів наукового пізнання, що стали основою нашого дослідження, слід визначитися з понятійним апаратом окресленої тематики.

Відтак, метод виступає базовою категорією методології дослідження. Тлумачні словники визначають його як: 1) спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; 2) прийом або систему прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності [1, с. 692]; 3) спосіб організації практичного й теоретичного освоєння дійсності, зумовлений закономірностями розвитку об'єкта [2, с. 205]; 4) система розумових і (або) практичних операцій (процедур), які націлені на розв'язання певних пізнавальних завдань з урахуванням певної пізнавальної мети [3, с. 79]; 5) спосіб пізнання дійсності та її відтворення в мисленні; 6) спосіб, прийом або систему прийомів для досягнення якої-небудь мети, виконання певної операції [4, с. 429]. О. В. Крушельницька визначає підхід як систему вимог до пізнавальної активності людини, що орієнтує дослідника на вирішення конкретної філософської, наукової чи практичної проблеми шляхом застосування певного прийому (способу) [5, с. 50-51]. Кожен науковий метод має відповідати таким критеріям:

- ясність – загальнозрозумілість методу;
- детермінованість – суворя послідовність використання методу;
- націленість – підпорядкованість методу досягненню певної мети, розв'язанню певних конкретних завдань;
- результативність – здатність методу забезпечувати досягнення певної мети;
- надійність – здатність методу з великою ймовірністю забезпечувати отримання бажаного результату;
- економічність – здатність методу добиватися певних результатів із найменшими витратами засобів і часу [6, с. 98].

Науковці пропонують різні класифікації методів дослідження, проте більшість думок зводиться до їхнього поділу на дві групи: загальнонаукові та спеціальні [7, с. 322; 8, с. 11]. Проте, більш розширеною на нашу думку є твердження В.І. Зацерковного, котрий вважає, що методи наукового пізнання за ступенем загальності і сфери застосування можуть бути поділені на чотири основні групи:

1. Загальні (філософські) – діючі у всіх науках і на всіх етапах пізнання;
2. Загальнонаукові – застосовуються в гуманітарних, природничих і технічних науках;
3. Часткові – для певних наук (внутрішні та міждисциплінарні);
4. Спеціальні – для однієї, конкретної (специфічної) науки [9, с. 74].

Ю. О. Баранова, здійснюючи наукову розробку проблем методології порівняльно-правових досліджень, зауважила, що методологічним правилам притаманні такі характерні риси, які: а) регулюють наукову діяльність та спрямовують дослідника на правильний шлях пізнання істини; б) посідають чільне місце в методології порівняльного правознавства і є надійним інструментом пізнання правової дійсності; в) упорядковують порівняльно-правове дослідження (незастосування методологічних правил позбавляє дослідницький процес логіки); г) формулюються на основі знань про властивості та зв'язки правової

реальності, закономірності функціонування та розвитку правових об'єктів; д) розробляються і проходять апробацію на дослідницькому рівні; е) мають забезпечити успішну реалізацію наукових завдань; є) вибір правил багато в чому залежить від мети дослідження, його об'єкта, предмета, методологічного інструментарію, що використовується при здійсненні дослідження; ж) є розпливчастими і нестійкими, тобто не є абсолютном дослідницької діяльності та допускаються випадки відхилення від їх вимог тощо [10, с. 13-14].

Підтримуємо думку В. Г. Лукашевича, котрий вважає, що питання методології досліджень є, мабуть, одними з найважливіших за рівнем свого значення для юридичної теорії та відповідної юридичної практики. Це пояснюється тим, що залежно від сутності вихідних методологічних принципів, на яких базується правове мислення, здійснюється не тільки наукове пізнання права, а і його практичне втілення в реальну площину життя [11, с. 45].

Субординаційний взаємозв'язок між методологією та методами, на думку В. Г. Лукашевича й І. В. Солов'євича, полягає в тому, що методологію можна розглядати як генеральний шлях пізнання, а метод – як спосіб вивчення явищ матеріальної дійсності. Це алгоритм (правило), що встановлює послідовність використання певних засобів для досягнення запланованої мети. Однак, у науковій літературі розрізняють широке та вузьке значення поняття «методологія». У широкому змісті її тлумачать як систему ідей, поглядів і концепцій, що виконують роль керівних принципів пізнання; у вузькому – як вчення про методи наукового пізнання [12, с. 25].

Для ґрунтовного дослідження основ методики розслідування захоплення заручників необхідно виважено підійти до окреслення методології дослідження, тобто вибору його підходів та методів. Враховуючи те, що дисертаційне дослідження проводиться в розрізі кримінального процесу, криміналістики, судової експертизи та оперативно-розшукової діяльності, що є юридичними науками, наукове пізнання повинно відбуватися за допомогою методів юридичної науки. Діяльність щодо криміналістичного забезпечення розслідування злочинів здійснюють, залучаючи низку загальнонаукових методів, зокрема: логічних (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, дедукція, індукція, аналогія, моделювання), інших методів наукового пізнання (порівняльно-правовий, історико-правовий, догматичний, системний, спостереження, статистичний, соціологічний, порівняння, прогнозування) [13, с. 68].

Тому, вважаємо, що вирішення питання про вибір методів дослідження завжди повинно відповідати специфіці теми, його предмета, мети і завдань. Виходячи з цього, методологічною основою нашого дисертаційного дослідження стали: загальнонаукові методи (формально-логічний; пошуково-бібліографічний; аналіз і синтез; моделювання; експеримент; прогнозування); міждисциплінарні методи (соціологічний і статистичний); філософські методи (діалектичний); спеціально-наукові методи (системно-структурний; порівняльно-правовий).

Так, наскрізним методом усього правознавства вважається логіка взаємопов'язана з діалектикою. «Юриспруденція від «низу» до «верху» побудована на формальній логіці. Ця ж логіка є основою методологією

юриспруденції, а логічні методи є головними в науковому пізнанні, теоретичному і практичному дослідженні. Без формальної логіки юриспруденція стає «карточним» будиночком, який розвалиться при найменшому подиху критики» [14, с. 12-13]. Тому неабияке значення для нашого дослідження має використання формально-логічного методу, що дозволив викладення особливостей розслідування захоплення заручників, з урахуванням наукових підходів до методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень.

Пошуково-бібліографічний метод забезпечив системний пошук за бібліографічними каталогами Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського та електронних бібліотеках у мережі Internet літературних джерел за темою дослідження.

Аналіз і синтез дав змогу узагальнити виявлені літературні джерела в галузі кримінального права, кримінального процесу, криміналістики, які відображають стан дослідження основ методики розслідування захоплення заручників та визначити перелік питань, які є недостатньо дослідженими або мають неоднозначне вирішення у теорії криміналістики та практиці кримінального провадження.

Аналіз – метод дослідження, за допомогою якого піддослідний об'єкт уявно або практично розчленовується на складові частини з метою більш детального його вивчення. Аналіз як метод досліджень використовують у зв'язку із синтезом. Синтез – поєднання розчленованих та проаналізованих частин піддослідного об'єкту або кількох об'єктів в єдине ціле. У сучасній науці синтез використовують не тільки для дослідження окремого об'єкта у певній галузі науки, а й окремих наук з виявленням існуючих між ними зв'язків [15, с. 135].

За допомогою методів аналізу та синтезу, які являють собою єдність протилежностей та відповідно застосовуються для поділу предмету дослідження на складові частини та з'єднання окремих частин предмета в єдине ціле, розглянуто основні наукові підходи до поняття «криміналістична характеристика злочину», та розглянуто наукові погляди до структури її елементів; з'ясовано наукові погляди до поняття слідчих ситуацій та на їх основі запропоновано авторську класифікацію ситуацій під час розслідування досліджуваного нами виду кримінального правопорушення.

Встановлено, що спостереження в окресленому дослідженні може бути застосоване і в безпосередній, і в опосередкованій формі. Безпосередня форма спостереження відбувалася шляхом спостереження за роботою слідчих та підрозділів, що залучалися до розслідування захоплення заручників.

Опосередковане спостереження за діяльністю слідчого також дозволило сприймати під час вивчення матеріалів кримінальних проваджень особливості оцінки доказів тощо.

Фіксування процесу та результатів спостереження в безпосередній та опосередкованій формах здійснювалося методом опису шляхом текстового наповнення підрозділів дисертації, її висновків та додатків на основі наукових публікацій, доповідей на наукових заходах.

Моделювання застосовувалося для мисленнєвого відтворення процесу формування знання про достовірність відомостей про обставини,

які підлягають доказуванню, отриманими у результаті спостереження за процесом перевірки та оцінки доказів під час досудового розслідування, інтерв'ювання слідчих, прокурорів, суддів, а також з урахуванням даних про особливості захоплення заручників, які наводяться у науковій літературі.

Із моделюванням тісно пов'язаний експеримент, використання якого забезпечило перевірку правильності суджень про підстави формування внутрішнього переконання щодо мотивів та мети захоплення заручників. Експеримент проводився у мисленнєвій формі шляхом відтворення умов, за яких у кримінальному провадженні формуються судження щодо обставинки захоплення заручників.

Прогнозування використане для формування умовиводів щодо впливу сформульованих дисертантом пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності розслідування кримінальних проваджень, пов'язаних з захопленням заручників.

Без використання соціологічних та статистичних методів немає можливості визначити сучасні тенденції захоплення заручників, адже, спираючись виключно на конкретні показники, можна відслідкувати проблеми, неякісне забезпечення певного напрямку здійснення досудового розслідування чи судового розгляду. Використання цих методів було здійснено нами не тільки щодо діяльності органів досудового розслідування, а й судового розгляду кримінального провадження, передбаченого ст. 147 КК України, що обумовлено необхідністю співставлення якості розгляду і було додатковим аргументом правильності формування особливостей розслідування досліджуваного нами виду кримінального правопорушення та якості зібраних доказів під час розслідування.

Соціологічний та статистичний методи використовувались під час збирання, аналізу та узагальнення емпіричних матеріалів дослідження, серед яких статистичні звіти про роботу прокурора та органів досудового розслідування, узагальнення судової практики, рішення національних судів України, матеріали кримінальних проваджень, анкетування респондентів.

Щодо використання філософських методів, то віддавна науковці та юристи-практики дедалі частіше звертаються до діалектики, погоджуючись із твердженням О. Скакун, яка вказує, що основним методом юридичної науки є філософська діалектика (матеріалістична та ідеалістична) [16, с. 6]. Як слушно зазначає Н. М. Пархоменко, будь-яке дослідження, що стосується права, повинно розпочинатися із застосування діалектичного методу, який являє собою вчення про найбільш закономірні зв'язки розвитку буття та свідомості [17, с. 19]. Адже використання діалектичного методу дає можливість шляхом викриття протилежностей у досліджуваному явищі визначити рівень його необхідності в соціумі, пояснити його онтологічну сутність [18, с. 377].

Такий підхід, основою якого є вчення про взаємопов'язаність, розвиток та змінюваність явищ, дозволив виявити закономірності особливостей розслідування злочинів як явища, що функціонує та розвивається. В дисертаційному дослідженні діалектичний метод дав змогу встановити базовий підхід до вивчення проблем, які виникають під час розслідування захоплення заручників та дозволив розглядати предмет дослідження з урахуванням суперечливості, цілісності та динаміки його розвитку.

Системний метод або, як його ще називають у літературі, системно-структурний у юридичних дослідженнях розглядають як певну сукупність загальнонаукових методологічних принципів, підходів і прийомів вивчення та конструювання правових явищ як систем [19, с. 26], тобто цілісної множини елементів у єдності відносин і зв'язків між ними [20, с. 612; 21, с. 135]. Він дає змогу розглянути досліджуване явище як систему, що входить до системи вищого порядку, унаслідок чого предметна область теорій набуває вигляду певної ієрархії [22, с. 125]. Він слугує методологічною орієнтацією, під кутом зору якої розглядають об'єкт дослідження, своєрідним принципом, який спрямовує загальну стратегію дослідження [23, с. 73]. Йому притаманний цілісний розгляд певної сукупності об'єктів (матеріальних або ідеальних), за якого з'ясовують, що їх взаємозв'язок і взаємодія зумовлюють виникнення нових інтегративних властивостей системи, які відсутні в складниках об'єктів. Системно-структурний метод застосовувався при обґрунтуванні структури криміналістичної характеристики, обставин, що підлягають з'ясуванню, розробці програм розслідування, створенні та класифікації слідчих ситуацій, розробленні тактики слідчих (розшукових) дій.

Історико-правовий метод є традиційним для сучасних правових розробок, оскільки саме за його допомогою можна встановити засади генези та динаміки розвитку досліджуваних явищ. Для цього дослідження даний метод є особливо важливим, оскільки захоплення заручників є прогресуючим видом кримінальних правопорушень, що посягає на життя та здоров'я, а також суспільні інтереси в частині забезпечення права на свободу та особисту недоторканість.

Значення історико-правового методу для цього дослідження полягає у тому, що він дозволяє сформувати уявлення про процеси розвитку законодавства щодо захоплення заручників крізь призму фактів, які вже відбулись, що надає оціночним категоріям визначеності та доведеності. Слід зазначити, що історико-правовий метод дозволив здійснювати аналіз наукових праць у їхньому розвитку, а також визначити основні етапи формування інституту кримінальної відповідальності за захоплення заручників під впливом міжнародного права.

Метод порівняльного аналізу в умовах динамічних реформ і вектора на запровадження кращої практики досудового розслідування є вкрай важливим і обов'язковим для нашого дослідження.

Метод порівняльного аналізу застосовується для виявлення подібностей або відмінностей предметів та явищ дійсності, а також знаходження загального, притаманного двом або кільком об'єктам, виявлення відмінностей між об'єктами матеріального світу або знаходження в них спільного за допомогою органів чуття чи спеціальних пристроїв. Порівняння є важливим аспектом розробки різноманітних класифікацій. Застосування цього методу потребує використання належних (відповідних) критеріїв «порівняння», що має здійснюватися з урахуванням таких властивостей чи якостей, як динамічність і непорушність. Зазначений метод є необхідним для наукових досліджень права, що мають суто пізнавальне значення, і у практиці застосування права [24, с. 120].

Під час аналізу практики боротьби із захопленням заручників та використанні зарубіжного досвіду у вітчизняній законодавчій практиці, при дослідженні наукових позицій щодо теоретичних та практичних аспектів формування криміналістичної характеристики, типології слідчих ситуацій та обставин, що підлягають з'ясуванню у дисертаційному дослідженні використано порівняльно-правовий метод.

Для доведення сформульованих тверджень, з метою реалізації мети та основних завдань дисертації, використаємо позицію А. В. Шевчишена, умовно поділяючи методологію дослідження у чотири етапи [25, с. 85-89]:

1) аналітико-ознайомчий етап, на якому розкрито теоретико-методологічні засади дослідження. Основними методами даного етапу були:

- пошуково-бібліографічний, за його допомогою здійснено пошук за бібліографічними каталогами бібліотек України та за онлайн-каталогами електронних бібліотек країн Світу, літературних джерел з питань, які пов'язані з темою дослідження;

- порівняльно-правовий, надав можливість на підставі вивчення наукової літератури, методичних та практичних рекомендацій, відомчих узагальнень слідчої практики визначити прогалини в науковому забезпеченні питань розслідування захоплення заручників;

- соціологічний метод, на даному етапі дозволив шляхом проведення опитування слідчих у формі їх анкетування та інтерв'ювання встановити проблемні питання, які з точки зору практиків потребують свого вирішення для підвищення ефективності розслідування кримінальних правопорушень досліджуваної категорії злочинів.

2) концептуально-моделювальний. На даному етапі із застосуванням системно-структурного та методу моделювання розроблено план-конспект дисертації, який дозволив структурувати предмет дослідження, його завдання та методи їх вирішення, що, в свою чергу, забезпечило здійснення поступового розгляду загальних положень криміналістики, криміналістичної методики та організації розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, особливостей збирання доказів та їх використання у кримінальних провадженнях щодо злочинів даної категорії шляхом проведення окремих слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій.

3) технологічний етап. В його рамках проводилися відбір та дослідження теоретичного та емпіричного матеріалу, його узагальнення та інтерпретація відповідно до висунених гіпотез, завдань дисертаційного дослідження та формулювалися проміжні результати по розділах. Робота проводилася шляхом вивчення текстів дисертацій та авторефератів до них, монографій, статей у наукових та інших публікацій, вітчизняних, міжнародних нормативно-правових актів, узагальнень та матеріалів слідчої, судової практики, опитування слідчих. В якості основних методів на даному етапі виступали пошуково-бібліографічний, історичний, соціологічні (вибірка, анкетування, інтерв'ювання), статистичного узагальнення (статистичного групування та аналізу), спостереження, опису, аналізу, синтезу, абстрагування, формально-логічний, порівняльно-правовий та експерименту.

4) завершальний етап. Під час цього етапу дисертація оформлювалася відповідно до встановлених для такого роду робіт вимог та здійснювалося

оцінювання процесу виконання дослідження на предмет підтвердження чи спростування висунутих на початку гіпотез, чи всі завдання були вирішені, чи вірно були застосовані методи дослідження, чи є достовірними його результати, відображені у загальних висновках по роботі та достатньо апробовані. Здійснення цього стало можливим завдяки використанню дисертантом самостійно та за участю наукового керівника системно-структурного методу та методу критичного аналізу.

Підсумовуючи вдалим визначенням М. І. Козюбра, який підкреслює особливості методології юриспруденції, наголошуючи, зокрема, на тому, що значення для права категорії розуміння не тотожне змісту категорії пізнання, до того ж можливий вплив на судовий розгляд раціональних і поза раціональних чинників, зокрема фактора аудиторії тощо [26, с. 22-32].

Висновки. Методологія нашого дослідження розглядається як сукупність наукових теоретико-основоположних та теоретико-необхідних способів досягнення мети роботи. Таким чином, основу нашого дослідження становить система, яка складається із якісно визначеного функціонального наповнення проведення дослідницької роботи (методів роботи), значна теоретична база (наукові та нормативні джерела), правильне бачення результату, а також логічна структура побудови дисертації. Методологія будь-якого правового дослідження формується з урахуванням логіки поставлених завдань, а також наукової новизни проблематики дослідження. Дослідницький процес підкріплюється логіко-філософськими міркуваннями, які базуються на досягненнях сучасної науки, історичних напрацюваннях та змінах законодавства, держави тощо.

Проаналізовані вище методологічні підходи, напрями та методи дослідження не є вичерпними, саме вони склали методологічну основу дисертаційного дослідження та дозволили всебічно та комплексно окреслити особливості розслідування захоплення заручників, визначити прогалини законодавства, що регламентує процес досудового розслідування, на підставі чого зроблено ряд висновків, які мають наукове та практичне значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Словник української мови*: в 11 т. / уклад. І. К. Білодід, А. А. Бурячок та ін. К. : Наукова думка, 1973. Т. 4. 840 с.
2. *Український педагогічний словник* / уклад. С. Гончаренко. К. : Либідь, 1997. 374 с.
3. *Крушельницька О. В.* Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. К. : Кондор, 2006. 206 с.
4. *Словник іншомовних слів* / за ред. О. С. Мельничука. Київ : УРЕ, 1977. 968 с.
5. *Грицаєнко Л. Л.* Філософія права : навч. посіб. / Л. Л. Грицаєнко, А. О. Фальковський. К. : Національна академія прокуратури України, 2014. 120 с.
6. *Колесников О. В.* Основи наукових досліджень. К. : Центр учбової літератури, 2011. 141 с.

7. Шишка Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт : навч. посіб. / Р. Б. Шишка. Х. : Еспада, 2007. 368 с.
8. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун. Х. : Консум, 2001. 656 с.
9. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
10. Баранова Ю. О. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.01. О., 2015. 24 с.
11. Лукашевич В. Г. Новий кримінальний процесуальний кодекс України – виклик теоріям кримінального процесу та криміналістики. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2014. № 3. С. 111–117.
12. Лукашевич В. Г. Методологія правових досліджень: багаторівневість поняття / В. Г. Лукашевич, І. В. Солов'євич. *Науковий вісник Української академії внутрішніх справ.* 1996. № 2. С. 24–33.
13. Черноус Ю. М. Методологічні засади криміналістичного забезпечення розслідування злочинів. *Філософські та методологічні проблеми права.* 2017. № 1. С. 63–75.
14. Костицький М. В. Логіка як методологія наукового пізнання. *Філософські та методологічні проблеми права.* 2014 №1. С. 3–13
15. Артюх О. Ф. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К. : УМКВО, 1990. 315 с.
16. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник. Х.: Еспада, 2006. 776 с.
17. Пархоменко Н. М. Джерела права: теоретико-методологічні засади : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.01. К., 2009. 442 с.
18. Середюк В. Окремі аспекти методології дослідження проблем юридичної відповідальності в науці права України та Польщі. *Про українське право / за ред. проф. І. Безклубого.* Київ, 2009. Ч. IV. С. 377 – 382.
19. *Філософія права : учебник / под ред. О. Г. Данильяна.* Харьков, 2005. 384 с.
20. *Философский энциклопедический словарь : терминолог. слов. / редкол.: С. С. Аверинцев и др. 2-е изд. Москва, 1989. 814 с.*
21. Ярковская Е. Н. История и методология юридической науки : учеб. пособие. Тюмень, 2012. 357 с.
22. Оніщенко Н. М. Правова система: проблеми теорії. Київ, 2002. 221 с.
23. Блауберг И. В., Юдин Э. Г. Становление и сущность системного подхода. Москва, 1973. 270 с.
24. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01. К., 2002. 208 с.
25. Шевчишен А. В. Теоретичні основи та практика доказування у кримінальних провадженнях про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.09. Харків: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2019. 624 с.
26. Козюбра М. І. Методологія правознавства і методологія права: співвідношення понять та їх особливості. *Право України.* 2014. №1. С. 22–32.

Вигівський І. М. Методологічні основи питань розслідування захоплення заручників

Наукова стаття присвячена висвітленню методології дослідження питань розслідування захоплення заручників. Визначено методологічні засади розслідування захоплення заручників, які ґрунтуються на загальних положеннях методології наукового дослідження, ураховують спеціальні прийоми реалізації окремих методів, пристосовані до цілей науки криміналістики та призначені для виконання завдань дослідження.

Ключові слова: захоплення заручників, розслідування, кримінальне провадження, стан розробленості.

Выговский И. М. Методологические основы вопросов расследования захвата заложников

Научная статья посвящена освещению методологии исследования по расследованию захвата заложников. Определены методологические основы расследования захвата заложников, основанные на общих положениях методологии научного исследования, учитывают специальные приемы реализации отдельных методов, приспособленные к целям науки криминалистики и предназначены для выполнения задач исследования.

Ключевые слова: захват заложников, расследования, уголовное производство, состояние разработанности.

Vyhivskyi I. Methodological bases of questions of investigation of hostage-taking

The scientific article is devoted to the coverage of the methodology of research on the investigation of hostage-taking. The methodological principles of hostage-taking investigation are determined, which are based on the general provisions of scientific research methodology, take into account special methods of implementation of certain methods, adapted to the goals of criminology and designed to perform research tasks.

Keywords: hostage taking, investigation, criminal proceedings, state of development.